

یک پدیده، دو دیدگاه

کارها همیشه آن‌طور که پیش‌بینی می‌کنیم پیش نمی‌رود. درست مثل یادداشت‌های این شماره ما راجع به رواج خرافه‌گرایی. ما به دو متخصص، یکی جامعه‌شناس و دیگری یک روانشناس مراجعه کردیم. با اینکه انتظارمان دریافت نقد این پدیده از جانب هر دو این افراد بود، اما از یکی نقد و از دیگری نظراتی مثبت دریافت کردیم. راست می‌گویند که دوره، دوره پست‌مدرنیسم است. راجع به هیچ پدیده‌ای نمی‌توان به قطعیت نظر داد. ما هم قضاوت را بر عهده خودتان می‌گذاریم.

شیء سروری و ذهنیت مادی

خود را طوری سروسامان می‌دهند که به چشم دیگران زیبا بیاید و باعث شود آن دیگران، زندگی آنها را تحسین کنند. افراد به ظاهر دیگران بیشتر اهمیت می‌دهند تا باطن آنها، و تاثیرگذاری ظاهر زیبا و دلفریب بسیار بیش از تاثیری است که باطن پخته و کامل یک فرد بر دیگران می‌گذارد.

در طول تاریخ سه نوع ذهنیت بر زندگی بشر حاکم بوده است. ذهنیت اول، ذهنیت عقلانی است که قبل از تولد مسیح بر مردم آن دوره حاکم بوده.بعد از ذهنیت عقلانی نوبت به ذهنیت شهودی می‌رسد که در آن، مذهب و دین بر فکر افراد بشریت تسلط دارد و اوچش در دوره قرون وسطی است. ذهنیت آخر هم ذهنیت مادی و حسی است که به گفته «سوروکین» استاد دانشگاه هاروارد از قرن ۱۷ به بعد بر جهان و همین‌طور ایران مسلط بوده است. این ذهنیت همچنان مسلط است و باعث شده مادیات برای اغلب مردم در درجه اول اهمیت قرار بگیرد. ناگفته نماند که دو ذهنیت دیگر هم همچنان وجود دارند و عقل و دین به قوت بر سر جای خودشان باقی‌اند اما تسلط با ذهنیت حسی و مادی است. افراد تلاش می‌کنند برتری خود را نسبت به دیگران با نشان دادن ظاهر خوب یا وسایل لوکس و مد روزی که می‌خرند، نشان بدهند. افراد جامعه شخصیت، مقام و منزلت خود را به پول و مادیات می‌دانند. توجه به مادیات باعث می‌شود افراد همه چیز خود را آن‌طور که فکر می‌کنند دیگران دوست دارند و می‌پسندند، درست کنند، از پوشاک و آرایش و زیورات و ظواهر زندگی گرفته تا چرخ ماشین. در واقع «شیء‌سروری» بر جامعه حاکم شده است و شخصیت افراد، تحت سلطه اشیا قرار دارد و آنها شخصیت خودشان را با این اشیا نشان می‌دهند. به عبارت دیگر اشیا سرور انسان‌ها شده‌اند. اپیدمیک شدن خرید گیاه بامبو هم از همین باورها سرچشمه می‌گیرد. فرد گمان می‌کند چون همه این گیاه را در خانه یا محل کارشان دارند، پس او هم حتماً باید آن را داشته باشد. اینکه بامبو با خودش شانس می‌آورد به نظر نمی‌رسد دلیل قانع‌کننده‌ای داشته باشد و کسی با قطعیت نمی‌گوید بامبو برای خود او یا خانواده‌اش باعث خوش‌شانسی یا خوشبختی شده. تجارت غلطیعی که واردکنندگان این گیاه ایجاد کرده‌اند، نشان از سودآوری زیاد فروش بامبو در داخل کشور دارد. رواج حیرت‌برانگیز فروش بامبو در کشور این نکته را به ما نشان می‌دهد که هیچ بعید نیست این باور غلط مبنی بر شانس آوردن بامبو را کسانی رواج داده‌اند که از این تجارت سود می‌برند.

■**جامعه‌شناس و دانشیار دانشگاه تربیت معلم**

یک گیاه کم‌دردس، نه کمتر نه بیشتر

دکتر بدری سادات بهرامی:
بامبو پیش از هر حرف و هر عقیده‌ای که درباره‌اش بیان شده، یک گیاه است. یک گیاه زیبا که برای زندگی‌های امروز ما که وقت و حوصله رسیدگی به گیاهان پردردسری را که به توجه و مراقبت زیادی نیاز دارند نداریم بسیار ایده‌آل است. بامبو گیاه مقاومی است که در سخت‌ترین شرایط رشد می‌کند. حتی بدون نور هم همیشه سبز می‌ماند. اما بامبو ایده‌آل ترین گیاه و زیباترین تزئین برای خانه‌های آپارتمانی و محل‌های کار است. اگر شما گیاهانی را که نیاز به خاک دارند در خانه‌تان نگهداری کنید، انواع و اقسام میکروب‌ها و آلودگی‌ها از خاک این گلدان‌ها به محل زندگی شما منتقل می‌شود. بامبو این آلودگی‌ها را ندارد؛ بدون خاک و فقط با نیاز به کمی آب رشد می‌کند و کاری هم به کار کسی ندارد. هر گیاهی نمی‌تواند مثل بامبو زندگی کند و اینچنین سبز و زیبا بماند و رشد کند و به راحتی هم تکثیر شود. بودن گیاه در محل کار و در محل زندگی، اتفاق خوبی است و اثرات مثبت روحی- روانی زیادی برای ما دارد. برای زندگی‌های پرمشغله ما هم گیاهی سازگارتر از بامبو نیست که جایگزینش کنیم. بنابراین، این گیاه زیبا و کم‌دردسر نباید این‌طور زیر سوال برود. نباید با رواج گمان‌هایی مبنی بر سود بردن باند‌های مافیایی از فروش بامبو و اینکه آنها با ترویج اندیشه غلط خوش‌شانس بودن این گیاه باعث افزایش فروشش شده‌اند، موجب حذف چنین گیاه زیبایی از فضای زندگی مردم شویم.

من مدت‌ها به فکر خریدن یک گل برای اتاق مشاوره‌ام که اتفاقی بدون پنجره است، بودم. دنبال گیاهی بودم که هوا را خوب تصفیه کند و با گرفتن دی اکسید کربن و پس دادن اکسیژن باعث شود در طول ساعاتی که مشغول کار در اتاقم هستم خستگی بر من غالب نشود. یک گل‌فروش به من پیشنهاد داد بامبو بخرم و از خوش‌قلق بودن این گیاه و کم‌دردسر بودنش برایم تعریف کرد. من هم مترصد بودم تا برای اتاقم بامبو بخرم تا اینکه یکی از آشنایان برای من پنج شاخه بامبو هدیه آورد. شنیده بودم که بامبو در جاهایی که در آنها انرژی‌های منفی وجود دارد، قهر می‌کند و در فضاهایی هم که نور خورشید به داخل‌شان نمی‌تابد خوب رشد نمی‌کند. اتاق مشاوره من هم فضایی است که غم و غصه و مشکلات مردم در آنجا مطرح می‌شود و همان‌طور که اشاره کردم، پنجره ندارد. اما به‌رغم این باور، نه‌تنها بامبو قهر نکرد، بلکه روزه‌به‌روز شاداب‌تر شد و بیشتراز قبل‌رشد کرد.

ما یک عادت منفی داریم و آن، این است که سعی می‌کنیم هر چیزی را که پرطرفدار می‌شود و خواهان زیاد پیدا می‌کند به هر طریقی غیرقانونی یا نادرست یا مافیایی نشان بدهیم. این عادت خوبی نیست. چرا فکر نکنیم که دلیل پرطرفدار بودن بامبو، همین است که گیاه خوش‌خدمت و بی‌زحمتی برای انسان است و کاری هم به کار کسی ندارد؟ چرا سعی می‌کنیم این باور را به خودمان و دیگران القا کنیم که شایعه خوش‌شانس بودن بامبو باعث فروش زیادش شده؟ چند گیاه می‌شناسیم که بتوانند مثل بامبو این‌طور کم‌توقع زندگی کند و حتی خاک هم نخواهد؟ اگر گیاهی مثل انواع کاکتوس که زیبایی چندانی ندارند و رشدشان هم خیلی دیر و با تاخیر صورت می‌گیرد مثل بامبو پرطرفدار شده بود و این همه فروش داشت، می‌شد این اتفاق را به باورهای غلطی که درباره‌اش رواج داده‌اند، ربط داد. اما بامبو خوبی‌های زیادی دارد که باید گفت این خوبی‌ها باعث شده خواهان زیاد داشته باشد.

■**روانشناس و مشاور**

پدیده

خوش‌شانس بودن یا نبودن؛ مساله این است

بامبوی خوش‌شانس

◀تارا نکائی

اسم اصلی‌اش «دراسینا» است. از تایلند هم می‌آید، چون شرایط رشدش در تایلند بهتر از ایران فراهم است. آنقدر گیاه خوش‌اخلاقی است که خیلی‌ها نه به دنبال شانس که به دنبال همین حسن خلق این گیاه هستند. نه احتیاج به خاک دارد، نه توجه زیاد و مراقبت‌های ویژه. در نور ضعیف هم رشد می‌کند یعنی نه‌تنها به نور ضعیف احتیاج دارد، بلکه نور شدید ممکن است برایش آسیب‌رسان باشد. به خاطر همین ویژگی‌ها و دوام آوردنش در شرایط نسبتاً سخت، آن را گیاه مقاومت می‌نامند.

این گیاه مقاوم، نه‌تنها سبزی بسیار زیبایی دارد، بلکه شکل ساقه‌هایش آن را به یکی از گیاهان محبوب طراحان دکوراسیون داخلی تبدیل کرده است. حتی شاید یکی از دلایل اینکه یکدفعه مد شد و تقریباً در هر خانه‌ای پیدا می‌شود، دیدنش در ژورنال‌های طراحی داخلی بود. در چین برایش فستیوال برگزار می‌کنند. تایلند هم هنگام تولید به آن شکل‌های مختلفی می‌دهند، تا اگر کسی به خوش‌شانسی‌اش ایمان نیاورد، حداقل به خاطر زیبایی‌اش حاضر شود پول بپردازد. قیمت هر شاخه بامبو بسته به بازار و مقدار عرضه و تقاضا از زمانی به زمان دیگر فرق می‌کند. در حال حاضر، در سه رنج قیمت شاخه‌ای هفت، هشت و ۹ هزار تومان فروخته می‌شود. بعضی از بامبوها به خاطر دورنگ بودن‌شان و بیج و خم زیبایشان نسبت به بقیه گران‌تر هستند.

چه کار کنیم که بامبو برایمان شانس بیاورد

آقای کاظمی یکی از همکاران فروشگاه آراگل است. انواع و اقسام بامبوها و نی‌های خیزران در این فروشگاه منتظرند تا دوستداران‌شان به سراغ‌شان بروند. اما آیا واقعاً بامبو شانس می‌آورد؟ کاظمی می‌گوید: «می‌گویند اگر به عنوان هدیه داده شود، شانس می‌آورد.» البته این‌طور نیست که نتوانید خودتان به سه خودتان هدیه‌اش کنید! خیلی‌ها از جمله همین آقای کاظمی خودشان برای خانه خودشان بامبو برده‌اند و الان هم از آن نگهداری می‌کنند.

جالب است بدانید که این‌طور نیست که بتوانید این گیاه را بدون مراسم ویژه به عنوان هدیه به کسی تقدیم کنید. هدیه دادن این گیاه برای خودش آداب و رسومی دارد. از جمله اینکه می‌گویند باید با رویان قرمز یا طلایی زینت شود و بعد دودستی تقدیم! نباید هم تعدادش زوج باشد، چون احتمال دارد کسی که آن را هدیه می‌گیرد فکر کند آرزوهای شومی برایش در نظر گرفته‌اید. می‌رسید چرا؟ در پاسخ چرای ما کاظمی می‌گوید: معمولاً گل و گیاه را فرد می‌برند. فرد بودنش هم به خاطر شادی و نشاط است. می‌گویند زوج برای مراسم عراست. این موردی است که باب شده است و شاید تاثیر آنچنانی نداشته باشد.

درباره این گیاه چیزهای زیادی گفته می‌شود. مثلاً می‌گویند نباید یکدفعه از خانه‌ای به خانه دیگری برده شود. باید کم‌کم این گیاه را با محیط

مردم می‌گویند...

معلوم نشد چه شد که این گیاه قد بلند و پرپیچ و خم، یعنی بامبو که البته نام اصلی‌اش چیز دیگری است اما به بامبو معروف شده، شد یک «چیز» لازم برای همه خانه‌ها. یکی دو سال بیشتر از ورودش به کشور نگذشته بود که همه فکر کردند باید حتماً چند تا از این بامبوها را توی خانه‌شان داشته باشند؛ شاید همین اسم لاکی بامبو (بامبوی خوش‌شانس) همه را ترغیب کرد به خریدن چند شاخه از این گیاه، به امید اینکه برای خانه‌هایشان شانس بیاورد، انرژی‌های منفی و آزاردهنده را از فضای خانه‌ها بگیرد و به جایش فضا را پر کند از انرژی مثبت. شنیده می‌شود که تنها در تهران، روزانه بین ۳۰ تا ۴۰ هزار شاخه بامبو به فروش می‌رسد. دلیل این همه‌گیر شدن هر چه بوده، باعث شده بامبو توی اغلب خانه‌های ایرانی جایی برای خودش باز کند و فروشندگانش هم از بابت فروش زیاد این گیاه، سود خوبی ببرند.

حرف و حدیث پیرامون این گیاه که دیگر تبدیل به پدیده شده، زیاد است؛ بعضی‌هایی که هنگام

هدیه بردن برای کسی، پیش از هر چیزی به بامبو فکر می‌کنند و بهترین هدیه برای یک دوست را

این گیاه می‌دانند، معتقدند بامبو چون گیاهی

است که برای افراد خوش‌شانسی می‌آورد، ما هم با

هدیه دادن لاکی بامبو، حسن نیت خودمان را ثابت

سال پنجم ■ شماره ۱۰۶۱ ■ سه‌شنبه ۲۳ شهریور ۱۳۸۹

چهار پنج سال بیشتر از آمدنش به ایران نمی‌گذرد و حالا با این قد و قواره نه چندان کوچکش برای ما تبدیل شده به یک پدیده! می‌گویند اگر هدیه داده شود شانس می‌آورد، و این روزها چه کسی پیدا می‌شود که به دنبال خوش‌شانسی نباشد؟ ما هم راه افتادیم در گل فروشی‌های پایتخت به دنبال شانس تازه رو کرده؛ بامبوی خوش‌شانس!

مساله هم ساده است و هم پیچیده! شاید پشت آمدنش افسانه‌ای باشد و شاید هم به قول

کاظمی کسی که به ایران واردش کرده چنین چیزی گفته است. هر چه هست، این روزها بازار

این گیاه حسایی گرم است. با اینکه ترکیبش با یک رویان قرمز چندان زیبا نیست، اما در خیلی

از خانه‌ها این گیاه را بدون این رویان نمی‌شود پیدا کرد که این نکته نشان‌دهنده اعتقاد عده‌ای

به خوش‌شانس بودن بامبو است.

درآمد، مخزن شکسته می‌شود و گیاه فرم گرفته، آماده صادر شدن می‌شود. از آنجایی که شرایط پرورش دادن این گیاه در ایران فراهم نیست، از کشورهای دیگر به ایران وارد می‌شود. بیشتر هم تایلند است که در صدر قرار دارد. اما مدتی است که واردات بامبو با ممنوعیت مواجه شده و جز توسط تعداد معدودی وارد نمی‌شود. دلیل این ممنوعیت هر چه باشد به خاطر داشتن رگه‌هایی از خرافات که با شانس ترکیب شده است، نیست. در کل، واردات گل به ایران شرایط ویژه خودش را می‌طلبد. کاظمی می‌گوید: گیاهانی که وارد می‌شوند از خاک درمی‌آیند و ریشه‌هایشان را می‌شویند. این البته می‌تواند به دلایل بهداشتی باشد. هر گیاهی هم باید مدتی در قرنطینه نگهداری شود. دلیل اینکه بعضی از بامبوها نسبت به بقیه زودتر خراب می‌شوند یا رنگ زردی دارند، می‌تواند به شرایط نگهداری‌شان برگردد. بامبوهایی که به ایران وارد می‌شوند،

معمولاً در یک پنبه مرطوب قرار می‌گیرند. حالا اینکه گیاه چقدر بتواند دوام بیاورد، تابعی از مجموع شرایط است. از کاظمی می‌پرسیم برای شما که در خانه‌تان بامبو نگهداری می‌کنید، شانس آورده است؟ می‌خندند و می‌گویند: ما که ندیدیم! او می‌گوید: تقریباً نیمی از افرادی که برای خرید بامبو مراجعه می‌کنند قصد دارند آن را هدیه بدهند. اینها همان ۵۰درصدی هستند که راجع به شانس آوردن بامبو چیزهایی شنیده‌اند و حالا با هدیه دادنش می‌خواهند ببینند واقعاً نتیجه می‌دهد یا نه. اما نیم دیگر افراد مراجعه‌کننده این گیاه را به خاطر سبز بودن، شرایط آسان نگهداری، رسیدگی کمی که می‌خواهد و نیاز کم آن به نور خردساری می‌کنند. به خصوص که حالا عصر، عصر آپارتمان‌نشینی هم هست. کاظمی می‌گوید: موقع خرید بعضی‌ها می‌پرسند باید این گیاه را به عنوان هدیه ببریم، شنیده‌ایم شانس می‌آورد،

چهار پنج سال بیشتر از آمدنش به ایران نمی‌گذرد و حالا با این قد و قواره نه چندان کوچکش برای ما تبدیل شده به یک پدیده! می‌گویند اگر هدیه داده شود شانس می‌آورد، و این روزها چه کسی پیدا می‌شود که به دنبال خوش‌شانسی نباشد؟ ما هم راه افتادیم در گل فروشی‌های پایتخت به دنبال شانس تازه رو کرده؛ بامبوی خوش‌شانس!

چهار پنج سال بیشتر از آمدنش به ایران نمی‌گذرد و حالا با این قد و قواره نه چندان کوچکش برای ما تبدیل شده به یک پدیده! می‌گویند اگر هدیه داده شود شانس می‌آورد، و این روزها چه کسی پیدا می‌شود که به دنبال خوش‌شانسی نباشد؟ ما هم راه افتادیم در گل فروشی‌های پایتخت به دنبال شانس تازه رو کرده؛ بامبوی خوش‌شانس!

ایسن گفته حقیقت دارد؟ حتی خیلی‌ها می‌دانند که لاکی بامبو باید به تعداد فرد باشد. هیچ کس نمی‌داند واقعاً شانس می‌آورد یا نه، حتی خود فروشنده‌ها هم می‌گویند ما هم چنین چیزی شنیده‌ایم اما ندیده‌ایم.

مساله هم ساده است و هم پیچیده! شاید پشت آمدنش افسانه‌ای باشد و شاید هم به قول کاظمی کسی که به ایران واردش کرده چنین چیزی گفته است. هر چه هست، این روزها بازار این گیاه حسایی گرم است. با اینکه ترکیبش با یک رویان قرمز چندان زیبا نیست، اما در خیلی از خانه‌ها این گیاه را بدون این رویان نمی‌شود پیدا کرد که این نکته نشان‌دهنده اعتقاد عده‌ای به خوش‌شانس بودن بامبو است. جالب است بدانید لاکی بامبو گیاهی سمی است! بنابراین اگر حیوان خانگی در منزل نگهداری می‌کنید مراقب باشید برای خوردن به سمت این گیاه نروذ. مبادا این نماد خوشبختی حیوان بیچاره را بدبخت کند. البته گفته می‌شود انواع دیگر این گیاه خوراک حیواناتی از جمله فیل‌هاست. اما محض اطمینان هم که شده از دادن این گیاه به حیوانات خانگی‌تان خودداری کنید! بالاخره ۶۰۰ گونه از این گیاه شناخته شده و معلوم نیست گونه گیاه شما سم دارد یا نه. بامبو در کشوری مثل چین گیاه پرارزشی محسوب می‌شود و برای درست نگه داشتنش توصیه‌هایی به مردم می‌شود، گویا کارشناسان هم آماده به خدمت به این گیاه هستند، به خصوص در ایام جشنواره بامبوها.

بعضی از گیاهان فقط به کمی آب و نور احتیاج دارند. با اینکه بامبو جزء این دسته از گیاهان است، اما بعضی‌ها ترجیح می‌دهند این گیاه آبی را با غذای مخصوصش تغذیه کنند که به غذای بامبو مشهور شده است. غذای این گیاه چند ماه یک بار تمام می‌شود و باید مجدداً تهیه شود. بعضی‌ها هم ترجیح می‌دهند به جای آب، از خاک ژله‌ای برای پرورش این گیاه استفاده کنند. در کل برای گیاهی که به خاطر ظاهرش باکلاس هم خوانده می‌شود، گویا هزینه‌هایی باید کرد. بامبو می‌تواند رشد زیادی داشته باشد و خیلی بلند شود. البته این مساله هم به شرایط نگهداری‌اش بستگی دارد. خوبی این گیاه این است که می‌توان از آن قلمه گرفت.

نگهداری از یک گیاه به خودی خود کار خوبی است، به خصوص که گیاه زیبایی هم باشد و نگهداری از آن راحت. هم جلوه‌بخش زیبایی منزل است و هم گیاه حساسی نیست. اینکه می‌گویند باید هدیه داده شود، هم کار زیبایی است، هم دل دوست و آشنا را شاد می‌کند، هم به شخص هدیه‌دهنده احساس خوبی می‌دهد. اما اعتقاد به خوش‌شانس بودن این گیاه حکایت دیگری دارد؛ حکایت از آمال ما آدم‌ها. امیدمان به نشانه‌هایی که شاید طبیعت برای خوشبختی و خوش‌شانسی ما به یادگار گذاشته است. حکایت از نوعی خرافه‌گرایی دارد، اگر قبلاً مثل عطسه و خارش کف دست، کوتاه‌مدت بود و تا عطسه بعدی فراموش می‌شد، حالا به شکل ساقه‌های پیچ‌دار بامبوها، هر روز جلوی چشم‌مان است.

یا محل کارشان دارند، می‌خرند و نگه می‌دارند و کاری به خوش‌بمنی این گیاه ندارند. برای آنها، به روز بودن و داشتن آنچه همه دارند مهم است، نه چیز دیگر.

معلوم است که هر کسی برای نگهداری از بامبو دلایل خودش را دارد. دلایلی که مجموع‌شان باعث پرفروش بودن این گیاه شده است. اما از همه این دلایل که بگذریم، یک علت ساده می‌تواند به تنهایی بامبو را این همه پرترفدار و پرفروش کرده باشد: این گیاه کم‌دردسر، بهترین انتخاب برای آنهایی است که به گل و گیاه علاقه دارند اما حوصله نگهداری از گیاهانی را که به رسیدگی نیاز دارند، ندارند. آنها برای تزئین خانه یا محل کارشان سراغ بامبو می‌روند چون تنها به کمی آب و نور غیرمستقیم نیاز دارد تا همیشه سبز و زیبا باشد و قد بکشد.